

ЗАКОН

О ЛОКАЛНИМ ИЗБОРИМА

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређују се избор и престанак мандата одборника скупштина јединица локалне самоуправе и градоначелника.

Члан 2.

Одборници и градоначелници се бирају на четири године.

Избори за одборнике и градоначелнике морају се спровести најкасније 30 дана пре истека мандата одборника, односно градоначелника којима истиче мандат.

Избори могу бити редовни и ванредни.

Члан 3.

Грађани бирају одборнике и градоначелнике на основу слободног, општег и једнаког изборног права. Изборно право грађани остварују непосредно, тајним гласањем.

Нико нема право да, по било ком основу, спречава или приморава грађанина да гласа, да га позива на одговорност због гласања или да од њега тражи да се изјасни за кога је гласао или зашто није гласао.

Члан 4.

Грађани имају право да преко средстава јавног информисања буду равноправно, благовремено, истинито, непристрасно и потпуно обавештени о изборној кампањи подносилаца изборних листа и кандидата, као и о другим догађајима значајним за изборе.

Средства јавног информисања дужна су да у изборној кампањи обезбеде равноправност, благовременост, истинитост, непристрасност и потпуност у обавештавању о свим подносиоцима изборних листа и кандидатима, као и о другим догађајима значајним за изборе.

Изборна кампања, у смислу овог закона, представља све јавне, политичке, промотивне и друге активности подносилаца изборних листа и кандидата.

Члан 5.

Одборници се бирају по пропорционалном и већинском систему.

По пропорционалном изборном систему бира се једна трећина од укупног броја одборника, а по већинском изборном систему бира се две трећине од укупног броја одборника. Уколико се одређивањем броја одборника на наведени начин не добије цео број, заокруживање се врши на тај начин што се децимални износ од 00 до 49 не узима у обзир, а број са децималним износом од 50 до 99 се заокружује на први наредни цео број.

По пропорционалном изборном систему у јединици локалне самоуправе, као једној изборној јединици, бира се једна трећина од укупног броја одборника на основу листе политичке странке, коалиције политичких странака, коалиције једне или више политичких странака и једне или више група грађана или групе грађана.

По већинском изборном систему бира се две трећине од укупног броја одборника између појединачно утврђених кандидата са листе кандидата у изборним јединицама утврђеним одлуком скупштине јединице локалне самоуправе.

Лице које је предложено као кандидат за избор одборника, не може истовремено бити кандидат за избор одборника по пропорционалном и по већинском изборном систему.

Члан 6.

Право да бира одборника по већинском изборном систему има пунолетан, пословно способан држављанин Републике Србије који има пребивалиште на територији изборне јединице у којој остварује изборно право.

Право да бира одборника по пропорционалном изборном систему има пунолетан, пословно способан држављанин Републике Србије који има пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе у којој остварује изборно право.

За одборника, може бити изабран пунолетан, пословно способан држављанин Републике Србије који има пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе у којој остварује изборно право.

За градоначелника може бити изабран пунолетан, пословно способан држављанин Републике Србије који има пребивалиште на територији града у којем је кандидован за градоначелника и у којем остварује изборно право.

II. РАСПИСИВАЊЕ ИЗБОРА

Члан 7.

Изборе за одборнике и градоначелнике расписује председник Народне скупштине.

Редовне изборе расписује председник Народне скупштине за све јединице локалне самоуправе.

Ванредне изборе расписује председник Народне скупштине у случајевима предвиђеним законом. Мандат одборника изабраних на ванредним изборима траје до расписивања редовних избора.

Од дана расписивања избора до дана одржавања избора не може протећи мање од 45, ни више од 60 дана.

Одлуком о расписивању избора одређује се дан одржавања избора, као и дан од када почињу тећи рокови за вршење изборних радњи.

Одлука о расписивању избора објављује се у "Службеном гласнику Републике Србије".

Члан 8.

У јединицама локалне самоуправе у којима живи становништво мешовитог националног састава, омогућује се сразмерна заступљеност

националних мањина у скупштинама јединица локалне самоуправе, у складу с Уставом и овим законом.

Члан 9.

Изборе за одборнике и градоначелнике спроводе изборне комисије јединица локалне самоуправе и бирачки одбори.

III. ОРГАНИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ИЗБОРА

Члан 10.

Органи за спровођење избора су изборна комисија јединице локалне самоуправе (у даљем тексту: изборна комисија) и бирачки одбори.

Органи за спровођење избора су самостални и независни у раду и раде на основу закона и прописа донетих на основу закона.

Органи за спровођење избора за свој рад одговарају органу који их је именовано.

Сви органи и организације дужни су да пружају помоћ органима за спровођење избора и да достављају податке који су им потребни за рад.

Члан 11.

Чланови органа за спровођење избора и њихови заменици могу бити само грађани који имају изборно право, као и пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе.

Члановима органа за спровођење избора и њиховим заменицима престаје функција у овим органима кад прихвате кандидатуру за одборника, односно градоначелника.

Члан 12.

Изборна комисија ради у сталном саставу (именовани чланови) и у проширеном саставу (опуномоћени чланови).

Изборна комисија ради у проширеном саставу од дана утврђивања тог састава до завршетка избора.

Ниједна политичка странка или коалиција не може имати више од половине чланова у сталном саставу органа за спровођење избора.

У решењу о именовању председника и чланова органа за спровођење избора, поред личног имена председника, односно члана, мора бити наведена његова политичка припадност или назив странке, односно коалиције на чији предлог је именован.

Члан 13.

Изборну комисију у сталном саставу чине председник и најмање шест чланова које именује скупштина јединице локалне самоуправе, на предлог одборничких група у скупштини јединице локалне самоуправе, сразмерно броју одборника, а у проширеном саставу - и по један опуномоћени представник подносилаца изборне листе који је предложио најмање две трећине кандидата од укупног броја одборника који се бира по пропорционалном систему, подносилаца кандидатуре за одборнике који је предложио најмање две трећине кандидата од укупног броја одборника који се бира по већинском систему и предлагача кандидата за градоначелнике.

Политичке странке и коалиције политичких странака националних мањина које предложe најмање једну трећину кандидата за одборнике од укупног броја одборника који се бира по пропорционалном изборном систему, политичке странке и коалиције политичких странака националних мањина које предложe најмање једну трећину кандидата за одборнике од укупног броја одборника који се бира по већинском изборном систему и предлагачи кандидата за градоначелника имају право на свог представника у проширеном саставу изборне комисије.

Изборна комисија има секретара кога именује скупштина јединице локалне самоуправе. Секретар учествује у раду комисије без права одлучивања.

Председник, чланови изборне комисије у сталном и проширеном саставу и њен секретар имају заменике.

За председника, заменика председника, секретара и заменика секретара, члана и заменика члана изборне комисије именује се лице које је дипломирани правник.

Изборна комисија даном проглашења изборне листе истовремено решењем утврђује који подносилац изборне листе, кандидатуре за одборника, односно предлагач кандидата за градоначелника испуњава услове за одређивање својих представника у проширени састав овог органа.

Решење о испуњењу или неиспуњењу услова за одређивање опуномоћеног представника подносилаца изборне листе, кандидатуре за одборника, односно кандидата за градоначелника у проширени састав изборна комисија доставља подносиоцу изборне листе у року од 24 часа од доношења тог решења.

Подносилац изборне листе, кандидатуре за одборника односно предлагач кандидата за градоначелника одређује свог опуномоћеног представника у изборној комисији и о томе обавештава изборну комисију.

Изборна комисија утврђује проширени састав у року од 24 часа од пријема обавештења о лицима која улазе у проширени састав.

Ако подносилац изборне листе, кандидатуре за одборника односно кандидатуре за градоначелника не одреди опуномоћеног представника у изборној комисији најкасније пет дана пре дана одређеног за одржавање избора, изборна комисија наставља да ради и да пуноважно одлучује без представника подносиоца изборне листе, кандидатуре за одборника односно кандидатуре за градоначелника.

Против решења скупштине јединице локалне самоуправе о именовању председника и чланова изборне комисије у сталном саставу допуштена је жалба Управном суду у року од 24 часа од доношења решења.

Против решења изборне комисије из става 7. овог члана обезбеђена је заштита по поступку за заштиту изборног права који је утврђен овим законом.

Члан 14.

Изборна комисија:

- 1) стара се о законитости спровођења избора одборника и градоначелника;
- 2) одређује бирачка места, при чему нарочито води рачуна о равномерној распоређености бирача на бирачким местима и о доступности бирачког места бирачима;

- 3) одређује бирачке одборе и именује њихове чланове;
- 4) даје упутства бирачким одборима у погледу спровођења поступка избора одборника и градоначелника;
- 5) прописује обрасце и организује техничке припреме за спровођење избора за одборнике и градоначелника;
- 6) утврђује да ли су изборне листе сачињене и поднете у складу са прописима о избору одборника и градоначелника;
- 7) проглашава изборне листе за избор одборника по пропорционалном систему, кандидатуре за избор одборника по већинском систему и кандидатуре за избор градоначелника;
- 8) утврђује облик и изглед гласачких листића, број гласачких листића за бирачка места и записнички их предаје бирачким одборима;
- 9) утврђује и објављује укупне резултате избора за одборнике и градоначелника;
- 10) подноси извештај скупштини јединице локалне самоуправе о спроведеним изборима за одборнике и градоначелника;
- 11) доставља министарству надлежном за послове локалне самоуправе и републичком органу надлежном за послове статистике податке о спровођењу и резултатима избора за одборнике и градоначелника, непосредно по завршетку избора;
- 12) обавља и друге послове одређене прописима о избору одборника и градоначелника.

У свом раду, изборна комисија сходно примењује упутства и друге акте Републичке изборне комисије који се односе на спровођење избора за народне посланике.

Члан 15.

Бирачки одбор ради у сталном и проширеном саставу.

Бирачки одбор у сталном саставу чине председник и најмање четири члана.

У погледу утврђивања састава бирачког одбора у проширеном саставу, примењују се одредбе овог закона које се односе на изборну комисију у проширеном саставу, осим уколико је другачије предвиђено овим законом.

Подносиоци кандидатура за одборнике по већинском систему који не испуњавају услове из члана 13, став 1. и 2, овог Закона имају право на чланове проширеног састава бирачких одбора у оним изборним јединицама у којима су предложили кандидате.

Када се истовремено одржавају избори за одборнике, односно градоначелнике и избори за народне посланике Народне скупштине, послове бирачких одбора на спровођењу избора за одборнике, односно градоначелнике обављају бирачки одбори образовани за спровођење избора за народне посланике.

У национално мешовитим јединицама локалне самоуправе, у смислу закона којим се уређује локална самоуправа, приликом именовања бирачких одбора из става 5. овог члана, посебно ће се водити рачуна о заступљености политичких странака националних мањина у скупштини јединице локалне самоуправе.

У случају из става 5. овог члана, подносилац изборне листе за одборнике, који није поднео изборну листу за народне посланике, има право на представника у бирачком одбору у проширеном саставу под условима прописаним овим законом.

Председник и чланови бирачког одбора имају заменике.

Бирачки одбор именује се најкасније пет дана пре дана одређеног за одржавање избора.

Решење о именовану бирачких одбора доставља се свим подносиоцима проглашених изборних листа, кандидатура за одборника, односно предлагачима кандидата за градоначелника у року од 48 часова од дана доношења решења.

Члан 16.

Бирачки одбор непосредно спроводи гласање, обезбеђује правилност и тајност гласања, утврђује резултате гласања на бирачком месту и обавља друге послове одређене законом.

Бирачки одбор се стара о одржавању реда на бирачком месту за време гласања. Ближа правила о раду бирачког одбора одређује изборна комисија.

IV. ИЗБОР ОДБОРНИКА СКУПШТИНЕ ЈЕДИНИЦЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ ПО ВЕЋИНСКОМ ИЗБОРНОМ СИСТЕМУ

1. Изборне јединице

Члан 17.

Одборници се бирају у изборним јединицама на основу предлога политичке странке, коалиције политичких странака, коалиције једне или више политичких странака и једне или више група грађана, групе грађана или грађана појединачно.

Изборне јединице утврђује скупштина јединице локалне самоуправе својом одлуком.

Одлуку из става 2. овог члана скупштина доноси већином гласова од укупног броја одборника.

У јединици локалне самоуправе се утврђује онолико изборних јединица колико се одборника бира у скупштину јединице локалне самоуправе по већинском изборном систему.

У случају измене броја одборника који чине скупштину јединице локалне самоуправе, одлуку из става 2. овог члана скупштина ће донети на истој седници на којој је одлучила о изменама одредаба статута о броју одборника.

Измене броја одборника и изборних јединица не могу се вршити у периоду од шест месеци пре расписивања избора за одборнике до конституисања новоизабраних скупштина јединица локалне самоуправе.

Изборне јединице се одређују тако да у свакој изборној јединици буде приближно једнак број бирача.

Изузетно од става 7. овог члана могу се одредити изборне јединице на брдско-планинском подручју у којима се одборник бира од стране мањег броја бирача у односу на друге изборне јединице.

Против одлуке скупштине јединице локалне самоуправе из става 2. овог члана сваки одборник може изјавити жалбу Управном суду.

Жалба се подноси у року од осам дана од дана доношења одлуке.

У поступку по поднетој жалби суд сходно примењује одредбе закона којим се уређује поступак у управним споровима.

2. Кандидовање

Члан 18.

Кандидате за одборнике могу предлагати регистроване политичке странке, коалиције регистрованих политичких странака, коалиције једне или више политичких странака и једне или више група грађана, групе грађана или грађани појединачно, ако кандидате својим потписима подржи најмање 30 бирача са изборне јединице на којој се кандидат кандидује.

Грађанин који се појединачно кандидује има својство политичког субјекта у смислу закона о финансирању политичких активности.

У јединицама локалне самоуправе које имају мање од 20.000 бирача, кандидате за одборнике могу предлагати регистроване политичке странке, коалиције регистрованих политичких странака, коалиције једне или више политичких странака и једне или више група грађана, као и групе грађана чије кандидате својим потписима подржи најмање 10 бирача са изборне јединице на којој се кандидат кандидује.

У име политичке странке или групе грађана, предлоге из ст. 1. и 2. овог члана може поднети само лице које је политичка странка или група грађана овластила.

У име коалиције странака и коалиције једне или више политичких странака и једне или више група грађана, предлог из ст. 1. и 2. овог члана подносе највише два овлашћена лица.

Изборна комисија прописује облик и садржај обрасца за потпис бирача који подржавају кандидата и ставља га на располагање учесницима у изборима у року од три дана од дана расписивања избора.

Бирач може својим потписом подржати само једног кандидата за одборника.

Потпис којим бирач подржава кандидата мора бити оверен у складу са законом којим се уређује овера потписа.

Висину накнаде за оверу потписа утврдиће посебним актом министарство надлежно за послове правде.

Члан 19.

Кандидатура кандидата за одборника доставља се изборној комисији најкасније 15 дана пре дана одређеног за одржавање избора.

Уз кандидатуру кандидата изборној комисији доставља се документација, и то:

- 1) потврда о изборном праву за сваког кандидата, у којој је назначено име и презиме, датум рођења, занимање и јединствени матични број кандидата;
- 2) писмена изјава кандидата да прихвата кандидатуру;

- 3) потврда о пребивалишту кандидата;
- 4) овлашћење лица која подноси кандидатуру кандидата;
- 5) уверење о држављанству;
- 6) потписи бирача који су подржали одређеног кандидата.

На документацију из става 2. тач 1), 3) и 5) овог члана не плаћа се такса.

Када кандидата предлаже коалиција више политичких странака, коалиција једне или више политичких странака и једне или више група грађана или група грађана, уз предлог кандидата се обавезно подноси писани коалициони споразум, односно споразум о формирању групе грађана којим се уредују међусобна права и дужности.

3. Спровођење избора

Члан 20.

Изборна комисија проглашава кандидатуру, одмах по пријему кандидатуре и одговарајуће документације, а најкасније у року од 24 часа од пријема кандидатуре.

Решење о проглашењу кандидатуре из става 1. овог члана изборна комисија доставља без одлагања подносиоцу.

Члан 21.

Кад изборна комисија утврди да кандидатура није поднета благовремено, донеће решење о њеном одбацивању.

Кад изборна комисија утврди да кандидатура садржи недостатке који су сметња за проглашење кандидатуре у складу с овим законом, донеће, у року од 24 часа од пријема кандидатуре, закључак којим се подносиоцу кандидатуре налаже да најкасније у року од 48 часова од часа достављања закључка отклони те недостатке. Тим закључком истовремено ће се подносиоцу кандидатуре указати на радње које треба да обави ради отклањања недостатака.

Кад изборна комисија утврди да кандидатура садржи недостатке предвиђене овим законом, или кад утврди да недостаци кандидатуре нису отклоњени, или нису отклоњени у предвиђеном року, донеће у наредних 24 часа решење којим се одбија проглашење кандидатуре.

Члан 22.

Збирну листу кандидата утврђује изборна комисија и она садржи лична имена свих кандидата и податке о години рођења, занимању и пребивалишту, по изборним јединицама.

Редослед кандидата, на збирној листи кандидата утврђује се према редоследу њиховог проглашавања.

Збирну листу кандидата изборна комисија објављује на начин како се објављују прописи јединице локалне самоуправе, најкасније десет дана пре дана одржавања избора.

Сваки подносилац кандидатуре има право да у року од 48 часова од дана објављивања збирне листе кандидата изврши, преко лица које овласти, увид у све поднете кандидатуре и документацију поднету уз њих.

Члан 23.

Сваки кандидат може одустати од кандидатуре најкасније 15 дана пре дана одређеног за одржавање избора.

Одустанак од кандидатуре подноси се писмено изборној комисији.

У случају да кандидат правноснажном судском одлуком буде лишен пословне способности, изгуби држављанство Републике Србије, одустане од кандидатуре или ако наступи његова смрт предлагач може поднети нови предлог, најкасније до дана одређеног за утврђивање збирне листе кандидата.

Кад по доношењу решења о проглашењу збирне листе кандидата, кандидат буде правноснажном судском одлуком лишен пословне способности, изгуби држављанство Републике Србије, одустане од кандидатуре или ако наступи његова смрт, предлагач губи право да предложи новог кандидата.

Члан 24.

Изборна комисија јавно оглашава збирну листу кандидата најкасније наредног дана од дана утврђивања збирне листе кандидата.

На подручју локалне самоуправе на којој су у службеној употреби језици и писма националних мањина, листа кандидата оглашава се и на језику националне мањине.

Члан 25.

Избори за одборнике врше се тајним гласањем гласачким листићима који садрже:

- 1) ознаку изборне јединице и јединице локалне самоуправе;
- 2) назнаку да се гласа за избор одборника;
- 3) редни број кандидата;
- 4) име и презиме кандидата, према редоследу утврђеном на листи кандидата, са знаком предлагача;
- 5) напомену да се гласа само за једног кандидата.

Члан 26.

Изборна комисија дужна је да за сваки бирачки одбор благовремено припреми материјал за гласање, а нарочито потребан број гласачких листића, извод из бирачког списка, потврде о изборном праву, посебне службене коверте за гласање, као и образац записника о раду бирачког одбора.

Гласачке листиће припрема и оверава изборна комисија.

Изборна комисија утврђује укупан број гласачких листића, који мора бити једнак броју бирача уписаних у бирачки списак у јединици локалне самоуправе.

Изборна комисија контролише припрему и оверу гласачких листића и одређује број резервних гласачких листића, који не може бити већи од 0,3% од укупног броја гласачких листића.

Гласачки листићи штампају се на једном месту.

Подносилац кандидатуре доставља изборној комисији име лица које има право да присуствује штампању, бројању, паковању гласачких листића и њиховом достављању органима надлежним за спровођење избора.

У општинама где су у службеној употреби језици националних мањина гласачки листићи се штампају и на тим језицима.

Изборна комисија ближе утврђује садржину, облик и изглед гласачких листића, одређује штампара, начин и контролу њиховог штампања и достављање и руковање гласачким листићима.

Члан 27.

Примопредаја изборног материјала врши се најкасније 24 часа пре дана одржавања избора.

Општинска управа стара се о уређивању бирачких места и припрема за сваки бирачки одбор потребан број гласачких кутија с прибором за њихово печатење, параване за гласање и прибор за писање.

На дан избора, пре почетка гласања, бирачки одбор утврђује да ли је припремљени изборни материјал за то бирачко место потпун и исправан, да ли је бирачко место уређено на начин којим се обезбеђује тајност гласања и да ли гласање може почети, што уноси у записник о свом раду.

Збирна листа кандидата, с именима свих кандидата И предлагача, мора за време гласања бити видно истакнута на бирачком месту.

Садржај, облик и начин истицања збирне листе кандидата из става 1. овог члана прописује изборна комисија.

Члан 28.

Бирач гласа само за једног кандидата.

Бирач гласа на бирачком месту на коме је уписан у бирачки списак.

Гласање се врши заокруживањем редног броја испред имена кандидата за кога се гласа.

Бирач може да гласа и ван бирачког места на ком је уписан у извод из бирачког списка, под условима и на начин утврђен законом.

Начин гласања ван бирачког места, као и број бирача који су гласали на тај начин уноси се у записник о раду бирачког одбора.

4. Утврђивање резултата избора

Члан 29.

По завршеном гласању бирачки одбор приступа утврђивању резултата гласања на бирачком месту.

Бирачки одбор утврђује број неупотребљених гласачких листића и ставља их у посебан омот који печати, с знаком на омоту да се ради о неупотребљеним гласачким листићима.

На основу извода из бирачког списка, бирачки одбор утврђује укупан број бирача који су гласали.

Кад се гласачка кутија отвори, после провере контролног листа, важећи гласачки листићи одвајају се од неважећих.

Бирачки одбор констатује број неважећих гласачких листића, уноси га у записник и неважеће гласачке листиће печати у посебан омот, с знаком да се ради о неважећим гласачким листићима, а потом утврђује број важећих листића и број гласова за сваког кандидата, што такође уноси у записник.

Важећи гласачки листићи стављају се у посебан омот са назнаком да се ради о важећим гласачким листићима, који се потом печати.

Неважећи гласачки листић јесте непопуњени гласачки листић, листић који је попуњен тако да се не може утврдити за ког кандидата се гласало и листић на коме је заокружено више од једног кандидата.

Кад је на гласачком листићу заокружено име и презиме кандидата на листи или је заокружен назив или део назива предлагача, односно ако су истовремено заокружени редни број и назив предлагача и име и презиме кандидата, такав изборни листић сматра се важећим.

Кад се утврди да је број гласачких листића у гласачкој кутији већи од броја бирача који су гласали, или у гласачкој кутији није нађен контролни листић, бирачки одбор се распушта и именује нови, а гласање на том бирачком месту понавља се.

Члан 30.

Бирачки одбор, по утврђивању резултата гласања, у записник о свом раду уноси: број примљених гласачких листића; број неупотребљених гласачких листића; број неважећих гласачких листића; број важећих гласачких листића; број гласова датих сваком кандидату; број бирача према изводу из бирачког списка и број бирача који су гласали.

У записник о раду бирачког одбора уносе се и примедбе и мишљења чланова бирачког одбора, као и све друге чињенице од значаја за гласање.

Записник о раду бирачког одбора потписују сви чланови бирачког одбора.

Члан 31.

Записник о раду бирачког одбора израђује се на прописаном обрасцу који се штампа у шест примерака.

У општинама где су у службеној употреби језици националних мањина записник о раду бирачког одбора штампа се и на тим језицима.

Први примерак записника с утврђеним изборним материјалом доставља се изборној комисији.

Други примерак записника истиче се на бирачком месту на јавни увид.

Преостала четири примерка записника уручују се представницима подносилаца кандидатура чији су кандидати освојили највећи број гласова на том бирачком месту и то одмах уколико подносилац кандидатуре има представника у бирачком одбору, а уколико га нема подносилац кандидатуре може преузети примерак записника од изборне комисије у року од 24 часа.

Остали подносиоци кандидатура имају право да, у року од 24 часа од достављања материјала с бирачког места изборној комисији, од изборне комисије добију оверену фотокопију записника с бирачког места.

Члан 32.

Кад утврди резултате гласања, бирачки одбор ће без одлагања, а најкасније у року од осам часова од затварања бирачких места, доставити изборној комисији записник о утврђивању резултата гласања на бирачком месту, извод из бирачког списка, важеће гласачке листиће у запечаћеном посебном омоту, неупотребљене гласачке листиће у запечаћеном посебном

омоту, неважеће гласачке листиће у запечаћеном посебном омоту, као и преосталу изборну документацију.

О примопредаји изборне документације саставља се записник који потписује представник изборне комисије и најмање два члана бирачког одбора који су предали изборну документацију.

Члан 33.

По пријему изборног материјала са бирачких места изборна комисија, у року од 24 часа од затварања бирачких места, утврђује: укупан број бирача уписаних у бирачки списак; број бирача који су гласали на бирачким местима; број бирача који су гласали ван бирачког места; укупан број примљених гласачких листића; укупан број неважећих гласачких листића; укупан број важећих гласачких листића и број гласова датих сваком кандидату.

Изборна комисија утврђује резултате гласања на бирачким местима најкасније у року од шест часова од достављања извештаја са бирачких места.

Члан 34.

За одборника је изабран кандидат који је добио већину гласова бирача који су гласали у изборној јединици.

Ако ни један од кандидата у првом кругу гласања не добије потребну већину утврђену у ставу 1. овог члана, гласање се понавља у року од 15 дана.

На поновљеном гласању глас се о два кандидата који су добили највећи број гласова или о више кандидата који су у првом кругу гласања добили једнак и истовремено највећи број гласова.

Уколико је на листи кандидата у првом кругу било мање од два кандидата, на поновљеном гласању, глас се о онолико кандидата колико је кандидата било на листи.

На поновљеном гласању, на гласачком листићу, кандидати се уносе према броју гласова добијених у првом кругу гласања.

На поновљеном гласању изабран је кандидат који је добио највећи број гласова.

Кад је више кандидата добило једнак и истовремено највећи број гласова и на поновљеном гласању, гласање се понавља у року од осам дана све док један кандидат не добије највећи број гласова.

Члан 35.

Изборна комисија издаје изабраном одборнику уверење да је изабран за одборника.

V. ИЗБОР ОДБОРНИКА ЈЕДИНИЦЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ ПО ПРОПОРЦИОНАЛНОМ ИЗБОРНОМ СИСТЕМУ

1. Кандидовање

Члан 36.

Кандидате за одборнике могу предлагати регистроване политичке странке, коалиције регистрованих политичких странака, коалиције једне или више политичких странака и једне или више група грађана, и групе грађана чије изборне листе својим потписима подржи најмање 30 бирача по предлогу за

сваког кандидата на изборној листи. Предлагач мора на изборној листи имати најмање једну трећину кандидата од укупног броја одборника који се бира по пропорционалном систему.

У јединицама локалне самоуправе које имају мање од 20.000 бирача, изборне листе из става 1. овог члана утврђене су и када их својим потписом подржи најмање 200 бирача.

У име политичке странке или групе грађана, предлоге из ст. 1. и 2. овог члана може поднети само лице које је политичка странка или група грађана овластила.

У име коалиције странака и коалиције једне или више политичких странака и једне или више група грађана, предлог из ст. 1. и 2. овог члана подносе највише два овлашћена лица.

Члан 37.

Изборна листа доставља се изборној комисији најкасније 15 дана пре дана одређеног за одржавање избора.

Уз изборну листу изборној комисији доставља се документација, и то:

- 1) потврда о изборном праву за сваког кандидата са изборне листе, у којој је назначено име и презиме, датум рођења, занимање и јединствени матични број кандидата;
- 2) писмена изјава кандидата да прихвата кандидатуру;
- 3) потврда о пребивалишту кандидата;
- 4) писмена сагласност носиоца листе;
- 5) овлашћење лица која подносе изборну листу;
- 6) уверење о држављанству;
- 7) потписи бирача који су подржали одређену изборну листу.

На документацију из става 2. тач 1), 3) и 6) овог члана не плаћа се такса.

Члан 38.

Једно лице може бити кандидат за одборника само на једној изборној листи.

Подносилац изборне листе одређује редослед кандидата на листи.

На изборној листи међу свака три кандидата по редоследу на листи (прва три места, друга три места и тако до краја листе) мора бити најмање по један кандидат - припадник оног пола који је мање заступљен на листи.

Ако изборна листа не испуњава услове из става 3. овог члана сматраће се да садржи недостатке за проглашење изборне листе, а предлагач листе биће позван у складу са овим законом, да отклони недостатке листе.

Ако предлагач листе не отклони недостатке из става 4. овог члана, изборна комисија одбиће проглашење изборне листе, у складу са овим законом.

Кад по доношењу решења о проглашењу изборне листе кандидат буде правноснажном судском одлуком лишен пословне способности, изгуби држављанство Републике Србије, одустане од кандидатуре или ако наступи његова смрт, подносилац изборне листе губи право да предложи новог кандидата.

Члан 39.

Подносилац изборне листе може повући листу најдоцније до дана утврђивања збирне изборне листе.

Повлачењем изборне листе престаје функција представника подносиоца листе у свим органима за спровођење избора, као и сва права која му у том својству по одредбама овог закона припадају.

Члан 40.

Назив изборне листе одређује се према називу политичке странке која подноси листу, а у назив се може укључити име и презиме лица које политичка странка одреди као носиоца изборне листе.

Ако коалиција подноси заједничку изборну листу, назив изборне листе и носилац изборне листе одређују се споразумно.

Уз назив изборне листе групе грађана подносилац одређује ближу ознаку те листе, а у назив се може укључити име и презиме лица које група грађана одреди као носиоца изборне листе.

Лице одређено као носилац изборне листе може бити кандидат за одборника.

Члан 41.

Изборна комисија прописује облик и садржај обрасца за потпис бирача који подржавају изборну листу и ставља га на располагање учесницима у изборима у року од три дана од дана расписивања избора.

Бирач може својим потписом подржати изборну листу само једног предлагача.

Потпис којим бирач подржава изборну листу мора бити оверен у складу са законом којим се уређује овера потписа.

Висину накнаде за оверу потписа утврдиће посебним актом министарство надлежно за послове правде.

Члан 42.

Изборна комисија проглашава изборну листу, одмах по пријему изборне листе и одговарајуће документације, а најкасније у року од 24 часа од пријема изборне листе.

Решење о проглашењу изборне листе из става 1. овог члана изборна комисија доставља без одлагања подносиоцу.

Члан 43.

Кад изборна комисија утврди да изборна листа није поднета благовремено, донеће решење о њеном одбацивању.

Кад изборна комисија утврди да изборна листа садржи недостатке који су сметња за проглашење изборне листе у складу с овим законом, донеће, у року од 24 часа од пријема изборне листе, закључак којим се подносиоцу изборне листе налаже да најкасније у року од 48 часова од часа достављања закључка отклони те недостатке. Тим закључком истовремено ће се подносиоцу изборне листе указати на радње које треба да обави ради отклањања недостатака.

Кад изборна комисија утврди да изборна листа садржи недостатке предвиђене овим законом, или кад утврди да недостаци изборне листе нису отклоњени, или нису отклоњени у предвиђеном року, донеће у наредних 24 часа решење којим се одбија проглашење изборне листе.

Члан 44.

Збирну изборну листу утврђује изборна комисија и она садржи све изборне листе, са личним именима свих кандидата и подацима о години рођења, занимању и пребивалишту.

Редослед изборних листа, са именима свих кандидата, на збирној изборној листи утврђује се према редоследу њиховог проглашавања.

Збирну изборну листу изборна комисија објављује на начин како се објављују прописи јединице локалне самоуправе, најкасније десет дана пре дана одржавања избора.

Сваки подносилац изборне листе има право да у року од 48 часова од дана објављивања збирне изборне листе изврши, преко лица које овласти, увид у све поднете изборне листе и документацију поднету уз њих.

Члан 45.

Грађани имају право да буду обавештени о изборним листама.

Грађани имају право да, преко јавних гласила, буду благовремено, истинито и непристрасно обавештени о свим активностима учесника изборног поступка и догађајима значајним за изборе.

2. Спровођење избора

Члан 46.

На спровођење избора по пропорционалном изборном систему сходно се примењују одредбе о спровођењу избора по већинском изборном систему осим уколико је другачије предвиђено овим законом..

Члан 47.

Гласачки листић садржи:

- 1) ознаку јединице локалне самоуправе;
- 2) назнаку да се гласа за избор одборника;
- 3) редни број који се ставља испред назива изборне листе;
- 4) називе изборних листа, према редоследу утврђеном на збирној листи, са личним именом првог кандидата са листе;
- 5) напомену да се гласа само за једну изборну листу, заокруживањем редног броја испред назива листе.

Члан 48.

Збирна изборна листа, с називима изборних листа и именима свих кандидата, мора за време гласања бити видно истакнута на бирачком месту.

Члан 49.

Представници подносилаца изборних листа и кандидати за одборнике, без обзира да ли се бирају по пропорционалном или већинском изборном

систему, имају право увида у изборни материјал, а нарочито у изводе из бирачких спискова, записнике бирачког одбора, записнике изборних комисија и гласачке листиће. Увид се врши у службеним просторијама изборне комисије. Увид у изборни материјал може се извршити у року од пет дана од дана одржавања избора.

Члан 50.

Бирач гласа на бирачком месту на коме је уписан у бирачки списак.

Бирач може да гласа и ван бирачког места на ком је уписан у извод из бирачког списка, под условима и на начин утврђен законом.

Начин гласања ван бирачког места, као и број бирача који су гласали на тај начин уноси се у записник о раду бирачког одбора.

Члан 51.

Бирач гласа лично.

Бирач може гласати само за једну од изборних листа са гласачког листића.

Гласа се заокруживањем редног броја испред назива изборне листе за коју се гласа или заокруживањем назива изборне листе, односно тако да се недвосмислено може утврдити за коју изборну листу је бирач гласао.

Бирач сам пресавија гласачки листић тако да се не види за коју је изборну листу гласао и убацује га у гласачку кутију и одмах напушта бирачко место.

3. Утврђивање и објављивање резултата избора

Члан 52.

Изборна комисија утврђује резултате избора и о томе сачињава посебан записник.

Свакој изборној листи припада број мандата који је сразмеран броју добијених гласова.

Изборна комисија утврђује број мандата који припада свакој изборној листи.

У расподели мандата учествују изборне листе које су добиле најмање 5% гласова од укупног броја гласова бирача који су гласали.

Политичке странке националних мањина и коалиције политичких странака националних мањина учествују у расподели мандата и кад су добиле мање од 5% гласова од укупног броја бирача који су гласали.

Политичке странке националних мањина су све оне странке чији је основни циљ представљање и заступање интереса националне мањине и заштита и побољшање права припадника националних мањина, у складу са међународноправним стандардима.

О томе да ли подносилац изборне листе има положај политичке странке националне мањине, односно коалиције политичких странака националних мањина одлучује изборна комисија јединице локалне самоуправе, а на предлог подносиоца изборне листе који мора бити стављен при подношењу изборне листе.

Члан 53.

Изборна комисија расподељује мандате одборницима који се бирају по пропорционалном изборном систему применом система највећег количника.

Мандати се, одборницима који се бирају по пропорционалном изборном систему, расподељују тако што се укупан број гласова који је добила свака поједина листа подели бројевима од један закључно са бројем који одговара броју одборника који се бирају у скупштину јединице локалне самоуправе по пропорционалном изборном систему.

Тако добијени количници разврставају се по величини, а у обзир се узима онолико највећих количника колико се бира одборника у скупштину јединице локалне самоуправе. Свака изборна листа добија онолико мандата колико тих количника на њу отпада.

Ако две изборне листе или више изборних листа добију исте количнике на основу којих се додељује један мандат, а нема више нерасподељених мандата, мандат ће се доделити листи која је добила већи број гласова.

Изборна комисија у року од 24 часа од затварања бирачких места врши расподелу одборничких мандата на начин из става 1. овог члана, о чему се саставља посебан записник.

Члан 54.

Мандати који припадају одређеној изборној листи додељују се кандидатима са те листе у складу са одредбама овог закона.

Члан 55.

Изборна комисија јединице локалне самоуправе ће најкасније у року од 10 дана од дана објављивања укупних резултата избора све добијене мандате са изборне листе доделити кандидатима по редоследу на изборној листи, почев од првог кандидата са листе.

Члан 56.

Изборна комисија објављује резултате избора за одборнике који се бирају по пропорционалном изборном систему у року од 24 часа од затварања бирачких места.

Члан 57.

Изборна комисија издаје одборнику уверење да је изабран.

VI. УТВРИВАЊЕ И ОБЈАВЉИВАЊЕ КОНАЧНИХ РЕЗУЛТАТА ИЗБОРА

Члан 58.

Изборна комисија утврђује и објављује укупне резултате избора у року од 72 часа од затварања бирачких места. Укупни резултати избора објављују се у службеном гласилу јединице локалне самоуправе.

VII. ПРЕСТАНАК МАНДАТА, ПОНОВНИ ИЗБОРИ, ДОПУНСКИ ИЗБОРИ И КОНСТИТУТИВНА СЕДНИЦА

1. Престанак мандата

Члан 59.

Одборнику престаје мандат пре истека времена на које је изабран:

- 1) подношењем оставке;
- 2) доношењем одлуке о распуштању скупштине јединице локалне самоуправе;
- 3) ако је правноснажном судском одлуком осуђен на безусловну казну затвора у трајању од најмање шест месеци;
- 4) ако је правноснажном одлуком лишен пословне способности;
- 5) преузимањем посла, односно функције које су, у складу са законом, неспојиве с функцијом одборника;
- 6) ако му престане пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе;
- 7) губљењем држављанства;
- 8) ако наступи смрт одборника.

Одборник може поднети оставку усмено на седници скупштине јединице локалне самоуправе, а између две седнице подноси је у форми оверене писане изјаве.

После подношења усмене оставке одборника, скупштина без одлагања, на истој седници утврђује да је одборнику престао мандат.

О оставци коју је одборник поднео између две седнице, скупштина је дужна да одлучи на првој наредној седници.

Одборник може опозвати поднету оставку све док скупштина не утврди престанак његовог мандата.

Ако одборнику престаје мандат наступањем случаја из става 1. овог члана тач. 2) до 8), скупштина јединице локалне самоуправе на првој наредној седници, после обавештења о наступању таквог случаја, утврђује да је одборнику престао мандат.

Члан 60.

Одборник лично подноси оставку, оверену код органа надлежног за оверу потписа, председнику скупштине јединице локалне самоуправе, у року од три дана од дана овере.

Председник скупштине јединице локалне самоуправе је дужан да поднету оставку стави на дневни ред скупштине на првој наредној седници, са предлогом да то буде прва тачка дневног реда.

Члан 61.

Када одборнику изабраном по пропорционалном изборном систему, престане мандат пре истека времена на које је изабран, мандат се додељује првом следећем кандидату са исте изборне листе коме није био додељен мандат одборника.

Када одборнику који је изабран са коалиционе изборне листе престане мандат пре истека времена на које је изабран, мандат се додељује првом следећем кандидату на изборној листи коме није био додељен мандат - припаднику исте политичке странке.

Кандидату коме је био додељен мандат одборника по пропорционалном изборном систему, а којем је мандат престао због преузимања функције председника општине, односно заменика председника општине или заменика градоначелника, мандат се поново додељује у истом сазиву скупштине јединице локалне самоуправе под условима:

- да је кандидату престала функција председника општине, односно заменика председника општине или заменика градоначелника;
- да постоји упражњено одборничко место које припада истој изборној листи, и
- да је изборној комисији јединице локалне самоуправе кандидат поднео захтев за доделу мандата одборника.

Кад одборнику престане мандат пре истека времена на које је изабран, а на изборној листи са које је одборник био изабран нема кандидата за које подносилац изборне листе није добио мандат, мандат припада подносиоцу изборне листе који има следећи највећи количник а за њега није добио мандат.

Мандат новог одборника траје до истека мандата одборника коме је престао мандат.

Од кандидата се пре потврђивања мандата прибавља писмена сагласност да прихвата мандат.

2. Допунски избори

Члан 62.

Допунски избори врше се ако одборнику који је изабран по већинском изборном систему престане мандат пре истека времена на које је изабран.

Допунски избори врше се по одредбама овог закона који важе за редовне изборе.

Председник Скупштине јединице локалне самоуправе расписује допунске изборе у року од 30 дана од дана престанка мандата одборника.

Допунски избори се не расписују када до истека мандата остане мање од шест месеци.

Одлука о расписивању допунских избора објављује се у службеном гласилу јединице локалне самоуправе.

Члан 63.

Мандат одборника изабраног на допунским изборима траје до истека времена на које је био изабран одборника коме је престао мандат.

Члан 64.

На одлуке скупштине јединице локалне самоуправе о престанку мандата одборника, као и о потврђивању мандата новом одборнику, допуштена је жалба Управном суду.

Жалба је допуштена и у случају када скупштина пропусти да донесе одлуке из става 1. овог члана.

У случају основаности жалбе из става 2. овог члана, суд доноси одлуку којом утврђује престанак мандата одборника, односно потврђује мандат новом одборнику.

Право на подношење жалбе из става 2. овог члана има сваки одборник.

Жалба се подноси у року од 48 часова од дана доношења одлуке скупштине јединице локалне самоуправе, односно од дана одржавања седнице на којој је скупштина пропустила да донесе одлуке из става 1. овог члана.

Управни суд дужан је да у року од 30 дана од дана добијања жалбе донесе решење о поднетој жалби.

3. Поновни избори

Члан 65.

Поновни избори спроводе се ако изборна комисија или Управни суд пониште изборе због неправилности у спровођењу избора, у случајевима утврђеним овим законом.

Ако се избори пониште на поједином бирачком месту, гласање се понавља само на том бирачком месту.

На бирачким местима на којима изборни поступак није спроведен у складу с овим законом, избори се понављају у року од седам дана од утврђивања неправилности у изборном поступку, на начин и по поступку утврђеним за спровођење избора.

Поновне изборе расписује изборна комисија.

Поновни избори спроводе се по листи кандидата која је утврђена за изборе који су поништени, осим кад су избори поништени због неправилности у утврђивању изборне листе.

У случају понављања избора коначни резултати избора утврђују се по завршетку поновљеног гласања.

4. Конститутивна седница

Члан 66.

Конститутивну седницу скупштине сазива председник скупштине из претходног сазива у року од 15 дана од дана објављивања резултата избора.

Конститутивном седницом председава најстарији одборник, који је овлашћен и да сазове конститутивну седницу ако то у законском року не учини председник скупштине из претходног сазива.

Скупштина јединице локалне самоуправе на почетку конститутивне седнице констатује мандате на основу извештаја верификационе комисије.

Против одлуке донете у вези са потврђивањем мандата одборника може се изјавити жалба Управном суду у року од 48 часова од дана доношења одлуке скупштине јединице локалне самоуправе.

VIII. ЗАШТИТА ИЗБОРНОГ ПРАВА

Члан 67.

Сваки бирач, кандидат за одборника, кандидат за градоначелника, подносилац изборне листе, подносилац кандидатуре за одборника и предлагач

кандидата за градоначелника има право на заштиту изборног права, по поступку утврђеном овим законом.

Члан 68.

Бирач, кандидат за одборника, кандидат за градоначелника, подносилац изборне листе, подносилац кандидатуре за одборника и предлагач кандидата за градоначелника има право да поднесе приговор изборној комисији јединице локалне самоуправе због неправилности у поступку кандидовања, спровођења, утврђивања и објављивања резултата избора.

Приговор се подноси у року од 24 часа од дана када је донета одлука, односно извршена радња или учињен пропуст.

Члан 69.

Изборна комисија донеће решење у року од 48 часова од пријема приговора и доставити га подносиоцу приговора.

Ако изборна комисија јединице локалне самоуправе усвоји поднети приговор, поништиће одлуку или радњу.

Члан 70.

Против решења изборне комисије, може се изјавити жалба Управном суду у року од 24 часа од достављања решења.

Изборна комисија дужна је да суду достави одмах, а најкасније у року од 12 часова све потребне податке и списе за одлучивање.

У поступку заштите изборног права суд сходно примењује одредбе закона којим се уређује поступак у управним споровима.

Одлука по жалби донеће се најкасније у року од 48 часова од дана пријема жалбе са списима.

Одлука донета у поступку по жалби је правноснажна и против ње се не могу поднети захтев за ванредно преиспитивање судске одлуке, нити захтев за понављање поступка, предвиђени Законом о управним споровима.

Члан 71.

Ако суд усвоји жалбу, поништиће одлуку или радњу у поступку предлагања кандидата, односно у поступку избора одборника или ће поништити избор одборника.

Када нађе да оспорену одлуку треба поништити, ако природа ствари то дозвољава и ако утврђено чињенично стање пружа поуздан основ за то, суд може својом одлуком мериторно решити изборни спор.

Одлука суда у свему замењује поништени акт.

Ако је по приговору, односно по жалби, поништена радња у поступку избора или избор одборника, односно градоначелника изборна комисија је дужна да одговарајућу изборну радњу, односно изборе понови у року предвиђеном овим законом за поновне изборе. Рок се рачуна од дана доношења одлуке о поништавању.

IX. ТРОШКОВИ СПРОВОЂЕЊА ИЗБОРА

Члан 72.

Средства за спровођење избора и финансирање изборне активности за избор одборника скупштине јединице локалне самоуправе и градоначелника, обезбеђују се у буџету јединице локалне самоуправе.

На поднеске и радње у изборном поступку не плаћа се такса.

X. ПРИМЕНА ПРОПИСА О ИЗБОРУ НАРОДНИХ ПОСЛАНИКА

Члан 73.

Одредбе Закона о избору народних посланика ("Службени гласник РС", бр. 35/00, 57/03 - одлука УСРС, 72/03 - др. закон, 75/03 - испр. др. закона, 18/04, 85/05 - др. закон и 101/05 - др. закон) о бирачким списковима, о изборном материјалу, именовану у изборне комисије и бирачке одборе, бирачким местима, о обавештавању грађана о предложеним кандидатима, о забрани трајања изборне пропаганде и објављивању претходних резултата или процене резултата избора, гласању, утврђивању и објављивању резултата избора, неплаћању пореза и доприноса за средства која се исплаћују као накнада за рад лица у органима за спровођење избора и казнама, сходно се примењују на избор одборника, ако овим законом није другачије одређено.

XI. ИЗБОР ГРАДОНАЧЕЛНИКА

1. Кандидовање

Члан 74.

Градоначелник се бира у граду као једној изборној јединици.

Кандидате за градоначелнике могу предлагати регистроване политичке странке, коалиције регистрованих политичких странака коалиције једне или више политичких странака и једне или више група грађана, као и групе грађана чије кандидате својим потписима подржи најмање 3% бирача у граду.

Кандидати за градоначелнике могу бити и независни које својим потписима подржи најмање 3% бирача у граду.

Максималан број потребних потписа из става 1. и 2. овог члана не може бити већи од 7.000.

Потпис којим бирач подржава кандидата за градоначелника мора бити оверен у складу са законом којим се уређује овера потписа.

Одредбе овог закона о кандидовању, спровођењу избора и утврђивању резултата избора по већинском изборном систему се примењују и на избор градоначелника, осим уколико је другачије предвиђено одредбама овог закона.

Члан 75.

Кандидатура за градоначелника доставља се Градској изборној комисији најкасније 15 дана пре дана одређеног за одржавање избора.

Уз кандидатуру из претходног става изборној комисији доставља се документација, и то:

- 1) потврда о изборном праву за кандидата, у којој је назначено име и презиме, датум рођења, занимање и јединствени матични број кандидата;
- 2) писмена изјава кандидата да прихвата кандидатуру;
- 3) потврда о пребивалишту кандидата;
- 4) овлашћење лица које подноси кандидатуру;
- 5) уверење о држављанству;
- 6) потписе бирача који су подржали кандидатуру.

На документацију из става 2. тач 1), 3) и 5) овог члана не плаћа се такса.

Члан 76.

Градска изборна комисија ће, најкасније пет дана по истеку рока за предлагање кандидата, утврдити листу кандидата за градоначелника по азбучном реду презимена кандидата. На листи кандидата, уз лично име кандидата, обавезно се наводи назив предлагача.

Заштита изборног права на изборима за градоначелника се спроводи у складу са одредбама Закона које се тичу заштите изборног права за избор одборника.

Одредбе о трошковима спровођења избора за одборнике се сходно примењују на избор градоначелника.

Члан 77.

Градска изборна комисија даном проглашења кандидатуре за градоначелника истовремено решењем утврђује који кандидат испуњава услове за одређивање својих представника у проширени састав органа за спровођење избора.

У погледу утврђивања састава органа за спровођење избора у проширеном саставу, примењују се одредбе овог закона које се односе на изборну комисију у проширеном саставу, осим уколико је другачије предвиђено овим законом.

Члан 78.

Предлагач кандидата за градоначелника може повући предлог кандидата најкасније до дана утврђивања листе кандидата за градоначелника. Сваки кандидат може одустати од кандидатуре до дана утврђивања листе кандидата за градоначелника. Предлог се повлачи, односно одустанак се изјављује у писаној форми.

2. Спровођење избора

Члан 79.

Гласање за градоначелника обавља се гласачким листићем кога припрема и оверава градска изборна комисија.

Гласачки листић садржи:

- 1) назив града;
- 2) ознаку да се гласа за избор градоначелника;
- 3) редни број који се ставља испред имена кандидата;

- 4) име и презиме кандидата, према редоследу утврђеном на листи кандидата, са назнаком предлагача;
- 5) напомену да се гласа само за једног кандидата, заокруживањем редног броја испред имена кандидата.

3. Утврђиваје резултата избора

Члан 80.

За градоначелника изабран је кандидат који је добио већину гласова бирача који су гласали.

Ако ни један од кандидата у првом кругу гласања не добије потребну већину утврђену у ставу 1.

овог члана, гласање се понавља у року од 15 дана.

На поновљеном гласању гласа се о два кандидата који су добили највећи број гласова или о више

кандидата који су у првом кругу гласања добили једнак и истовремено највећи број гласова.

На поновљеном гласању, на гласачком листићу, кандидати се уносе према броју гласова добијених

у првом кругу гласања.

На поновљеном гласању изабран је кандидат који је добио највећи број гласова.

Кад је више кандидата добило једнак и истовремено највећи број гласова и на поновљеном гласању,

гласање се понавља у року од осам дана све док један кандидат не добије највећи број гласова.

4. Престанак мандата

Члан 81.

Градоначелнику престаје мандат пре истека времена на које је изабран:

- 1) подношењем оставке;
- 2) ако је правоснажном судском одлуком осуђен на безусловну казну затвора у трајању од најмање шест месеци;
- 3) ако је правоснажном судском одлуком лишен пословне способности;
- 4) ако му престане пребивалиште на територији града;
- 5) губљењем држављанства;
- 6) преузимањем посла, односно функције које су, у складу са законом неспојиве са функцијом градоначелника;
- 7) ако наступи смрт одборника;
- 8) опозивом;
- 9) у другим случајевима предвиђеним законом.

Председник Народне скупштине расписује у року од 15 дана од престанка мандата градоначелника изборе за градоначелника, ако до истека мандата градоначелника није остало мање од шест месеци.

Члан 82.

Предлог за опозив градоначелника могу поднети, посебно или заједно политичке странке, односно група грађана, које својим овереним потписом подржи најмање 10% бирача у граду под условом да су потписи скупљени у року од 15 дана.

Предлог за опозив градоначелника може поднети и скупштина града двотрећинском већином гласова од укупног броја одборника на основу одлуке Уставног суда о повреди Устава или статута града од стране градоначелника.

Влада Републике Србије може поднети иницијативу за опозив градоначелника скупштини града, ако оцени да се поверени послови не обављају у складу са законом.

Уколико иницијативу за опозив градоначелника од стране Владе Републике Србије подржи скупштина града двотрећинском већином она се сматра предлогом за опозив градоначелника.

О предлогу за опозив изјашњавају се бирачи непосредно, тајним гласањем.

Члан 83.

Градоначелник је опозван ако је за његов опозив гласала већина од укупног броја изашлих бирача.

Уколико је предлог за опозив градоначелника поднела скупштина града сходно члану 82. Став 2. Овог закона, а градоначелник не буде опозван, скупштина града се распушта по сили закона.

XII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 84.

Одредбе овог закона о избору одборника скупштина јединица локалне самоуправе примењиваће се од првих наредних избора за одборнике скупштина јединица локалне самоуправе у свим јединицама локалне самоуправе.

Члан 85.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о локалним изборима ("Сл. Гласник РС", бр. 129/2007, 34/2010- одлука УС и 54/2011).

Члан 86.

Овај закон ступа на снагу даном објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење предложеног закона садржан је у одредби члана 97. тачка 3. Устава Републике Србије којом је, између осталог, утврђено да Република Србија уређује и обезбеђује систем локалне самоуправе и у одредби члана 180. став 3. Устава којом је утврђено да се одборници бирају на период од четири године на непосредним изборима тајним гласањем, у складу са законом. Такође, чланом 191. став 5. је прописано да се избор извршних органа града уређује законом.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Устав Републике Србије утврђује право грађана на локалну самоуправу, које остварују непосредно или преко својих слободно изабраних представника (члан 180. ст.1 и 2. Устава). Одборници се бирају на период од четири године на непосредним изборима тајним гласањем, у складу са законом (члан 180. став 3. Устава). Такође, чланом 191. став 5. Устава је прописано да се избор извршних органа града уређује законом.

Из изложеног произлази да је Устав законодавцу препустио да уреди изборни систем који ће у највећој могућој мери омогућити грађанима да у својим јединицама локалне самоуправе буду репрезентовани на онај начин који ће допринети остваривању њихових потреба и интереса и бољем и квалитетнијем животу у локалној заједници.

Важећи Закон о локалним изборима донет 2007. године, у суштини, задржао је пропорционални изборни систем на којем је био заснован и Закон о локалним изборима из 2002. године. Основне карактеристике овог система, који је примењен у последња два изборна циклуса, јесте постојање једне изборне јединице, гласање за изборне листе и изборни праг од 3% (Закон из 2002.) односно 5% (Закон из 2007. године).

Примена одређених решења из ових закона у пракси је показала велике недостатке. Пре свега, грађани нису могли да суштински утичу на избор својих представника у скупштини јединице локалне самоуправе. Карактеристика овог система је, дакле, да у њему грађани могу слободно да гласају, али не могу и да бирају. Тиме се, у великој мери, угрожава уставни принцип непосредности избора. Такође, пракса је показала да подносиоци изборне листе приликом додељивања позиција на изборним листама нису водили рачуна о равномерној заступљености кандидата из различитих средина са територије јединице локалне самоуправе. Због тога, велики број насељених места није имао одборнике који су могли и желели да ваљано заступају интересе грађана који су настањени на тим подручјима. Велики недостатак постојећег изборног система јесте и да он не омогућује вредновање изборних резултата кандидата који су се налазили на изборним листама, нити одражава однос бирача према појединим кандидатима. То је даље омогућавало да се у скупштини нађу и одборници који, реално, нису имали значајнију подршку бирачког тела.

Због свега наведеног, сада се предлаже увођење и избора одборника по већинском изборном систему, а на који начин би се бирале две трећине од укупног броја одборника, док би се преостала једна трећина бирала по пропорционалном изборном систему. На тај начин, у много већој мери се поштује воља бирача и истовремено јача репрезентативност скупштине јединице локалне самоуправе.

Важећи Закон о локалној самоуправи донет 2007. године предвиђа да се одредбе Закона које се односе на председника општине примењују и на градоначелника, а чланом 43. Закона је предвиђено да председника општине бира скупштина општине, из реда одборника, на време од четири године, тајним гласањем, већином гласова од укупног броја одборника скупштине општине. Примена решења из поменутог закона у пракси је показала велике недостатке, јер грађани нису могли да утичу на избор градоначелника.

Због свега наведеног, предлог закона предвиђа директан избор градоначелника, јер би предложено решење допринело бољем и квалитетнијем животу у локалној заједници.

Даље, предлаже се да сви изборни спорови буду у надлежности Управног суда. Ово решење је и правно логично будући да се у изборним споровима сходно примењују одредбе закона којим се уређује поступак у управним споровима.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Основне одредбе

Основним одредбама се одређује предмет уређивања закона, утврђује период на који се одборници и градоначелници бирају и период у којем се одржавају избори, утврђује начин на који се остварује изборно право, дефинише изборна кампања и утврђују обавезе средстава јавног информисања у изборној кампањи, дефинише се активно и пасивно бирачко право и утврђује начин избора одборника.

Избор одборника скупштине јединице локалне самоуправе

У другој глави предлога закона је утврђено да изборе за одборнике и градоначелнике расписује председник Народне скупштине и установљен је начин одређивања дана одржавања избора и дана од када почињу тећи рокови за вршење изборних радњи. Даље су утврђена правила везана за редовне и ванредне изборе.

У односу на органе за спровођење избора, у основи су задржана досадашња решења, с тим да су послови изборне комисије прилагођени специфичностима предложеног мешовитог изборног система и прописано је да сви чланови морају бити дипломирани правници. У спору о законитости решења о именовању сталног састава изборне комисије, као и у осталим изборним споровима, утврђена је надлежност Управног суда.

Једна од најбитнијих новина у предложеном закону тиче се увођења избора дела одборника скупштине јединице локалне самоуправе по већинском изборном систему. Наиме, две трећине одборника се бира у изборним јединицама на основу предлога политичке странке, коалиције политичких странака, коалиције једне или више политичких странака и једне или више група грађана, групе грађана или грађана појединачно, а изборне јединице се одређују тако да у свакој изборној јединици буде приближно једнак број бирача. На предложени начин, у много већој мери се поштује воља бирача и истовремено јача репрезентативност скупштине јединице локалне самоуправе. Досадашње решење је доводило до апсурдних ситуација да кандидати који нису имали већинску подршку бирача, нити су били квалитетни, буду изабрани за одборнике. Овакве ситуације су доводиле до дестабилизације јединица локалне самоуправе и до раста незадовољства грађана, који су се евидентно осетили превареним.

У члановима 18. и 19. је дефинисано ко може бити предлагач кандидата за одборнике по већинском изборном систему, а новина је да предлагачи могу бити и коалиције коалиције једне или више политичких странака и једне или више група грађана и грађани појединачно. На овај начин се омогућава подношење кандидатура већем броју лица и остварује већа демократичност изборног поступка. Кандидата мора својим овереним потписом подржати најмање 30 бирача који имају пребивалиште у датој изборној јединици, с тим да у општинама које имају мањи број бирача сразмерно је мањи и број потребних потписа подршке. Такође је дефинисана и документација која се подноси уз кандидатуру.

У односу на спровођење избора, у основи су задржана досадашња решења, с тим да су послови изборне комисије прилагођени специфичностима већинског изборног система. Дефинисан је начин на који се врши проглашење изборне листе, поступање са неблаговременим и непотпуним кандидатурама, дефинисана је збирна изборна листа кандидата, њено оглашавање и начин одустанка од кандидатуре. У члановима 25, 26. и 27. утврђена је садржина и начин припреме гласачких листића, као и припрема материјала за гласање и његова примопредаја.

Члан 28. предлога закона регулише начин гласања бирача. Избори се спроводе на тај начин што бирач гласа за само једног кандидата од свих кандидата који су предложени у тој изборној јединици.

Члан 29. предлога закона регулише на који начин по завршеном гласању бирачки одбор приступа утврђивању резултата гласања на бирачком месту и дефинише да бирачки одбор утврђује број неупотребљених гласачких листића и ставља их у посебан омот који печати, с назнаком на омоту да се ради о неупотребљеним гласачким листићима. На основу извода из бирачког списка, бирачки одбор утврђује укупан број бирача који су гласали. Кад се гласачка кутија отвори, после провере контролног листа, важећи гласачки листићи одвајају се од неважећих. Бирачки одбор констатује број неважећих гласачких листића, уноси га у записник и неважеће гласачке листиће печати у посебан омот, с назнаком да се ради о неважећим гласачким листићима, а потом утврђује број важећих листића и број гласова за сваког кандидата, што такође уноси у записник. Важећи гласачки листићи стављају се у посебан омот са назнаком да се ради о важећим гласачким листићима, који се потом печати. Неважећи гласачки листић јесте непопуњени гласачки листић, листић који је попуњен тако да се не може утврдити за којег се кандидата гласало и листић на коме је заокружено више од једног кандидата. Кад је на гласачком листићу заокружено име и презиме кандидата или је заокружен назив или део назива политичке странак, коалиције или групе грађана која подржава кандидата, односно ако су истовремено заокружени редни број и име и презиме кандидата и назив политичке странак, коалиције или групе грађана која подржава кандидата, такав изборни листић сматра се важећим. Кад се утврди да је број гласачких листића у гласачкој кутији већи од броја бирача који су гласали, или у гласачкој кутији није нађен контролни листић, бирачки одбор се распушта и именује нови, а гласање на том бирачком месту понавља се.

Члан 30. предлога закона регулише шта бирачки одбор, по утврђивању резултата гласања, уноси у записник о свом раду: број примљених гласачких листића; број неупотребљених гласачких листића; број неважећих гласачких листића; број важећих гласачких листића; број гласова датих за сваког кандидата; број бирача према изводу из бирачког списка и број бирача који су гласали. У записник о раду бирачког одбора уносе се и примедбе и мишљења чланова бирачког одбора, као и све друге чињенице од значаја за гласање. Записник о раду бирачког одбора потписују сви чланови бирачког одбора.

Члан 31. предлога закона утврђује да се записник о раду бирачког одбора израђује се на обрасцу који се штампа у шест примерака. У јединицама локалне самоуправе где су у службеној употреби језици националних мањина записник о раду бирачког одбора штампа се и на тим језицима. Први примерак записника с утврђеним изборним материјалом доставља се изборној комисији. Други примерак записника истиче се на бирачком месту на јавни увид. Преостала четири примерка записника уручују се представницима предлагача кандидата који су освојили највећи број гласова на том бирачком месту и то одмах уколико предлагач кандидата има представника у бирачком одбору, а уколико га нема предлагач кандидата може преузети примерак записника од изборне комисије у року од 24 часа. Остали предлагачи кандидата имају право да, у року од 24 часа од достављања материјала с бирачког места изборној комисији, од изборне комисије добију оверену фотокопију записника с бирачког места.

Члан 32. предлога закона регулише да када утврди резултате гласања, бирачки одбор без одлагања, а најкасније у року од осам часова од затварања бирачких места, доставља изборној комисији записник о утврђивању резултата гласања на бирачком месту, извод из бирачког списка, важеће гласачке листиће у запечаћеном посебном омоту, неупотребљене гласачке листиће у запечаћеном посебном омоту, неважеће гласачке листиће у запечаћеном посебном омоту, као и преосталу изборну документацију. О примопредаји изборне документације саставља се записник који потписује представник изборне комисије и најмање два члана бирачког одбора који су предали изборну документацију.

Члан 33. предлога закона регулише да изборна комисија по пријему изборног материјала са бирачких места, у року од 24 часа од затварања бирачких места, утврђује: укупан број бирача уписаних у бирачки списак; број бирача који је гласао на бирачким местима; број бирача који су гласали ван бирачког места; укупан број примљених гласачких листића; укупан број неважећих гласачких листића; укупан број важећих гласачких листића и број гласова датих за сваког кандидата. Изборна комисија утврђује резултате гласања на бирачким местима најкасније у року од шест часова од достављања извештаја са бирачких места.

Члан 34. предлога закона регулише да је за одборника изабран кандидат који је добио већину гласова бирача који су гласали. Ако ни један кандидат у првом кругу гласања не добије већину гласова бирача који су гласали, у другом кругу учествује два или више кандидата који су добили једнак и истовремено највећи број гласова. Гласање у другом кругу обавиће се у року од 15 дана, а изабран је кандидат који је добио највећи број гласова. Ако и у другом кругу гласања више кандидата добије једнак и истовремено највећи број гласова, гласање се понавља у року од осам дана од дана утврђивања резултата, све док један кандидат не добије највећи број гласова.

Члан 35. предлога закона дефинише да изборна комисија издаје одборнику уверење да је изабран.

Чланом 36. предлога закона је дефинисано да кандидате за одборнике могу предлагати регистроване политичке странке, коалиције регистрованих политичких странака, коалиције једне или више политичких странака и једне или више група грађана, и групе грађана чије изборне листе својим потписима подржи најмање 30 бирача по предлогу за сваког кандидата на изборној листи. Предлагач мора на изборној листи имати најмање једну трећину кандидата од укупног броја одборника који се бира. У јединицама локалне самоуправе које имају мање од 20.000 бирача, изборне листе из става 1. овог члана утврђене су

и када их својим потписом подржи најмање 200 бирача. У име политичке странке или групе грађана, предлоге може поднети само лице које је политичка странка или група грађана овластила. У име коалиције, предлоге подносе највише два овлашћена лица. Новина је да предлагач може бити и коалиција једне или више политичких странака и једне или више група грађана. На овај начин се омогућава подношење кандидатура већем броју лица и остварује већа демократичност изборног поступка.

Члан 37. предлога закона прецизира рок за доставу изборних листа и документацију која се подноси уз изборну листу.

Чланови 38, 39. и 40. предлога закона регулишу основна правила везана за кандидате за одборнике, садржину, недостатке, повлачење и назив изборне листе.

Члан 41. предлога закона прописује да изборна комисија прописује облик и садржај обрасца за потпис бирача који подржавају изборну листу и регулише прикупљање потписа бирача.

Чланови 42. 43. 44. и 45. предлога закона дефинишу начин на који се врши проглашење изборне листе, поступање са неблагоприятним и непотпуним изборним листама, дефинишу збирну изборну листу, обавештавање грађана и начин увида у поднете изборне листе и документацију поднету уз њих. У члану 46. предвиђено је да се на спровођење избора по пропорционалном изборном систему сходно примењују одредбе о спровођењу избора по већинском изборном систему изузев члана 25. закона.

Члан 47. предлога закона регулише садржину и начин припреме гласачких листића, као и припрему материјала за гласање и његову примопредају.

Члан 48. предлога закона прописује да збирна изборна листа, с називима изборних листа и именима свих кандидата, мора за време гласања бити видно истакнута на бирачком месту, а члан 49. предлога закона прописује да представници подносилаца изборних листа и кандидати за одборнике имају право увида у изборни материјал, а нарочито у изводе из бирачких спискова, записнике бирачког одбора, записнике изборних комисија и гласачке листиће. Увид се врши у службеним просторијама изборне комисије. Увид у изборни материјал може се извршити у року од пет дана од дана одржавања избора

У члановима 50. и 51. предлога закона је регулисан начин гласања бирача.

Члановима 52, 53, 54, 55, 56. и 57. предлога закона регулисано је утврђивање и објављивање резултата избора по пропорционалном систему и у основи су задржана досадашња решења.

Члан 58. предлога закона прописује да изборна комисија утврђује и објављује укупне резултате избора у року од 72 часа од затварања бирачких места. Укупни резултати избора објављују се у службеном гласилу јединице локалне самоуправе.

Члановима 59, 60, 61, 62, 63, 64. и 65. предлога закона су дефинисани случајеви у којима одборнику престаје мандат пре истека времена на које је изабран са посебним освртом на подношење оставке. Када одборнику изабраном по пропорционалном изборном систему престане мандат, мандат се додељује првом следећем кандидату са исте изборне листе коме није био додељен мандат одборника, а у случају када одборнику који је изабран по већинском изборном систему престане мандат пре истека времена на које је изабран спроводе се допунски избори. Даље је дефинисана заштита права у

случају престанка мандата одборнику подношењем жалбе Управном суду. Такође су регулисани поновни избори који се спроводе ако изборна комисија или Управни суд пониште изборе због неправилности у спровођењу избора, а у случајевима утврђеним овим законом

Члан 66. предлога закона регулише потврђивање мандата одборника и конститутивну седницу скупштине јединице локалне самоуправе.

Члановима 67, 68, 69, 70. и 71. дефинисан је поступак за заштиту изборног права.

Члан 72. предлога закона регулише трошкове спровођења избора, члан 73. предлога закона регулише примену прописа о избору народних посланика.

Члановима 74. до 83. ближе се регулишу питања избора градоначелника у јединицама локалне самоуправе. Досадашње решење које је подразумевало да градоначелници буду бирани од стране скупштине јединица локалне самоуправе је често доводило до прекрајања изборне воље грађана, те доводило до апсурдних решења да кандидати који нису имали већинску подршку бирача, нити су били квалитетни, буду изабрани за градоначелнике. Овакве ситуације су доводиле до дестабилизације јединица локалне самоуправе и до раста незадовољства грађана, који су се евидентно осетили превареним, а што директно утиче и на питање уставности постојећег решења, које директно погађа изборну вољу и непосредан избор народних представника.

Градоначелници морају бити лидери изабрани већином свих грађана локалне самоуправе, док би скупштина јединице локалне самоуправе, пружала институционални и правни оквир у коме би се кретала локална политика. Градоначелници би руководили локалном самоуправом као јавним сервисом грађана и прецизно би се знала одговорност појединца и одговорност скупштине јединица локалне самоуправе, које су се према садашњем решењу скривале иза институције градоначелника, а фактички је онемогућавала изабране градоначелнике да суверено руководе градом.

Предложено решење у члану 74. предвиђа да могу предлагати регистроване политичке странке, коалиције регистрованих политичких странака, као и групе грађана чије кандидате својим потписима подржи најмање 3% бирача у граду. Кандидати за градоначелнике могу бити и независни које својим потписима подржи најмање 3% бирача у граду.

Суштинску новину у односу на решења која су ранијим законима била предвиђена јесте што се знатно смањује максималан број потребних потписа (укупно 7000) да би поједини кандидати заиста и могли да се кандидују. Тиме се омогућава и мањим групама грађана да предложе своје кандидате, што је до сада било искључиво резервисано за велике политичке странке.

Одредбе чланова 75. до 79. ближе уређује поступак кандидовања, утврђују специфичности градске изборне комисије, као и начин гласања. Остале одредбе којима се уређују ова питања су општег карактера, и ближе су одређена одредбама које се односе на избор одборника.

Предложено решење у члану 80. предвиђа директан избор градоначелника који би на изборима остварио већину од укупног броја бирача који су гласали, док би се у други круг ишло уколико ни један од кандидата не би остварио већину у првом кругу.

Одредбе члана 81. и 82. регулишу престанак мандата градоначелника и поступак за опозив градоначелника, док је чланом 83. утврђена значајна одредба која предвиђа санкцију за неуспели покушај опозива и тиме подизање нивоа одговорности изабраних одборника у скупштинама јединица локалне

самоуправе. Наиме, одредба предвиђа престанак мандата одборницима и то по сили закона.

Члановима 84, 85, 86. и 87. регулисана је примена, ступање на снагу и стављање ван снаге претходног закона о локалним изборима.

IV. АНАЛИЗЕ ЕФЕКТА ЗАКОНА

За Предлог закона није потребно изградити анализу ефеката закона, с обзиром на то да се њиме не стварају нове обавезе за привредне и друге субјекте.

V. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ПОТРЕБНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона није потребно обезбедити додатна средства у буџету Републике Србије

VI. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Доношење овог закона по хитном поступку се предлаже због постојања основног парламентарног правила да се у изборној години не мењају правила којима се уређују избори. Стога је неопходно овај закон буде разматран у најкраћем року.